

Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied
Slovenský komitét slavistov

SIOV centrum
excelentnosti
SAV

© Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied
© Slovenský komitét slavistov
© Ján Doruľa

Recenzenti

Prof. PhDr. Peter Liba, DrSc.
Prof. PaedDr. Ľubomír Kralčák, PhD.

Technická redakcia

Mgr. Juraj Molčányi

ISBN 978-80-89489-24-4
EAN 9788089489244

Ján Doruľa

Slováci medzi starými susedmi

Môžu byť aj Slováci starí?

Bratislava 2015

Obsah

Slovo na úvod	5
Krátky prehľad slovenského jazykovo-historického a kultúrneho vývinu	7
I. Pomenovanie Slovákov	23
II. Od Mateja Bela po Pavla Jozefa Šafárika	39
III. Slovenčina v histórii, živote a slovesnej tvorbe Slovákov	71
IV. O jazyku Kamaldulskej Biblie a Kamaldulského slovníka	111
V. Bernolákovská kodifikácia ako výsledok slovenského jazykovo-historického vývinu	165
VI. Bajzova slovenčina v románe <i>René Mláďenca Prihodi, a Skusenosti</i>	175
VII. Pavol Jozef Šafárik a slovenčina	189
VIII. Reč kázni Jána Kollára v kontexte slovenského jazykovo-kultúrneho vývinu	199
IX. Slovansko-slovenský vlastenec Ján Kollár	221
X. Slovenčina a bibličtina v evanjelickej cirkvi na Slovensku	253
XI. Predstavy slovenských vzdelancov o jazyku a etnickej identite Slovákov v období národného obrodzenia	263
XII. O slove <i>selo</i> v slovenčine	307
XIII. Z histórie slov <i>špán - kňahňa (kňahyňa) - kňaz</i>	317
XIV. Slovenské slovo <i>priš</i> a „maďarizmy” v slovenčine	325
XV. Slovensko-rusínsko-ukrajinské vzťahy na úrovni nárečí a spisovných jazykov	333
XVI. Základy slovenského vlastenectva	339
XVII. O krajine a vlasti starých Slovákov	353
Slovný register	445
Literatúra	457

Slovo na úvod

Ťažiskom predloženej publikácie sú prílohy obsahujúce výber už uverejnených štúdií, z ktorých sa niektoré mierne doplnili o neskôr zistené údaje, alebo text niektorých bol miestami skráteneý.

Dôležitou súčasťou štúdií je pramenná dokumentácia príslušných výkladov, o ktorú sa opiera zhrnujúca úvodná časť práce.

Inšpirujúcim podnetom pri formulovaní názvu tejto knihy bola nie tak dávno prebiehajúca mediálne organizovaná kampaň proti označovaniu Slovákov žijúcich v staršom období svojho historického vývinu spojením *starí Slováci*. Táto ako na povel prudko vzplanutá kampaň v tlačových orgánoch vychádzajúcich na Slovensku v slovenskom jazyku prekvapila svojou agresivitou, častou bulvárnosťou sprevádzanou primitívnosťou „argumentácie.“

Oveľa znepokojujúcejšia je však skutočnosť, že táto kampaň je akýmsi ideovo-politickým (?) oživením starej vykonštruovanej predstavy o bezdejinnosti Slovákov – národa bez vlastnej historickej minulosti, a teda bez nároku na vlastnú budúcnosť. Je to prekvapujúce aj preto, že táto predstava, vykonštruovaná v maďarskej historiografii, sa nedala vedecky podoprieť ani pri svojom zrode v 19. storočí, tým menej teda dnes, keď jej absurdnosť je po všetkých seriózných jazykovedných, historických, archeologických a iných vedeckých výskumoch nespochybniteľne očividná, patrí do arzenálu tých najšovinistickejších iredentistov. Znepokojujúca je v tomto kontexte aj skutočnosť, že sa kampaň proti starým Slovákom tak masívne a vehementne prezentuje slovenskej verejnosti na Slovensku.

Som presvedčený o tom, že nijaká, čo ako mocne diktovaná a mediálne propagandisticko-primitivisticky bezkonkurenčne omieľaná „prevýchova“ Slovákov stroskotá na serióznej vede, ktorá už zreteľne dokázala aspoň takú historickú hĺbku, starobylosť nepretrúšeného historického vývinu Slovákov, akou prešli naši susedia na západe, severe i juhu. Verím, že z rovnakého dôvodu nemôžu spochybníť hĺbku slovenskej starobylosti ani preveľmi „vlastneckí“ tzv. alternatívni vykladači, domáhajúci sa uplatnenia svojho práva na názor opovrhujúci akoukoľvek „tradičnou“ vedou. Ani tie alternatívne názory nemajú totiž s vedou nič spoločné.

Ján Doruľa